

คู่มือสำหรับการสนทนา

ความเท่าเทียม:

ความเสมอภาคทางเพศด้านป่าไม้และ REDD+

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

กิตติกรรมประกาศ

ริคอฟขอขอบคุณ USAID สำหรับเงินทุนสนับสนุน ต่อโครงการ GREEN Mekong และโครงการ USAID-LEAF

การแปลวิดีโอนี้เป็นภาษาเนปาลและภาษาอินโดนีเซียได้รับความอนุเคราะห์จาก NORAD (ผ่านโครงการ REDD+ Grassroots) และโครงการ ASFC/ASFN ตามลำดับ

ทักษะที่ได้เสนอในวิดีโอนี้เป็นของผู้อัฒนา และมีได้หมายความว่า เป็นทักษะเดียวกับกับของริคอฟ
องค์กรพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของนอร์เวย์ (NORAD) โครงการ ASFC/ASFN
หรือโครงการเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ (USAID)

คู่มือสำหรับการสนทนา: ความเท่าเทียม: ความเสมอภาคทางเพศด้านป่าไม้และ REDD+
 สงวนลิขสิทธิ์ © ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC)

การกล่าวสำเนาเพิ่มเติมของสิ่งพิมพ์นี้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา และการเผยแพร่ที่ไม่ใช่เชิง
พาณิชย์สามารถทำได้โดยไม่ต้องได้รับคำอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ถือลิขสิทธิ์ หากจะต้อง
อ้างอิงที่มาของสิ่งพิมพ์ทุกครั้ง ไม่อนุญาตให้ทำสำเนาเพิ่มเติมของสิ่งพิมพ์นี้เพื่อการขาย
หรือในเชิงพาณิชย์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ถือลิขสิทธิ์

ริคอฟ 2557 คู่มือสำหรับการสนทนา:ความเท่าเทียม: ความเสมอภาคทางเพศด้านป่าไม้และ REDD+.
กรุงเทพฯ, ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC)

ความเท่าเทียม: ความเสมอภาคทางเพศด้านป่าไม้และ REDD+

เกี่ยวกับวิดีโอนี้

วิดีโอนี้ใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้ โดยจะนำเสนอและเน้นย้ำความสำคัญของความเสมอภาคทางเพศในการตัดสินใจ การออกแบบและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการลดการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในภาคป่าไม้ในทุกภาคส่วน วิดีโอถูกทำขึ้นเพื่อผู้ออกนโยบาย, ผู้ให้คำแนะนำ (รวมถึงคนที่มาจากองค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน) และผู้ปฏิบัติ เพื่อที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของพวกเขาในการส่งเสริมความเที่ยงธรรมและการมีส่วนร่วม ในการจัดการป่าไม้และบรรเทาการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ

วิดีโอนี้ถ่ายทำที่เมืองเวียงจันทน์ประเทศลาว และที่ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาวในประเทศไทย โดยได้นำเสนอถึงความรู้ตามรากฐานวัฒนธรรมของชุมชนรากหญ้า¹ และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศในแง่ของการจัดการป่าไม้ และรวมไปถึงการนำเอาประเด็นเพศภาวะมารวมเข้าในข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้อีกด้วย วิดีโอนี้ได้จัดทำขึ้นโดยความสนับสนุนจากโครงการเสริมสร้างความเที่ยงธรรมและขยายเครือข่ายในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GREEN Mekong) และโครงการ LEAF ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก USAID

¹ ชุมชนรากหญ้าวรรณถึงครัวเรือนที่ใช้ชีวิตโดยพึ่งพป่า ชนพื้นเมือง ผู้ดูแลป่าในระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ องค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ และกลุ่มศาสนาท้องถิ่น

แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมซึ่งได้ถูกกล่าวถึงในวิดีโอนี้มาจากการเสนอของโครงการ WOCAN (Women Organizing for Change in Agriculture and Natural Resource Management) และโครงการ UN-REDD (United Nations Collaborative Programme on Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation) และโครงการ LEAF ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก USAID

หนึ่งในเรื่องราวที่อยู่ในวิดีโอนี้ยังได้ถูกนำมาพัฒนาเป็นกรณีศึกษาโดยศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC) ในชื่อเรื่อง *“เพศภาวะและป่าชุมชนในภูมิภาคที่เปลี่ยนไป: บทเรียนจากบ้านทุ่งยาวประเทศไทย”*

เกี่ยวกับคู่มือนี้

คู่มือเพื่อการสนทนานี้จะช่วยให้ผู้ให้การอบรมและผู้ฝึกอบรมระดับรากหญ้าจะลึกลงไปถึงมุมมองเรื่องเพศภาวะของความเที่ยงธรรมทางสังคมในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในภาคป่าไม้ ซึ่งรวมถึงโครงการ REDD+ คำถามที่อยู่ในคู่มือนี้จะช่วยริเริ่มการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องข้อปฏิบัติในการจัดการป่าไม้ รวมไปถึงการจัดการป่าไม้โดยระดับประชาชนและระดับสถาบัน

คำถามเหล่านี้ถูกออกแบบขึ้นเพื่อให้อภิปรายการริเริ่มการสนทนาในหัวข้อที่ไดกล่าวถึงในวิดีโอ ท่านสามารถปรับเปลี่ยนคำถามเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ชมหรือวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม คำถามเหล่านี้ได้ถูกแบ่งเป็นสองส่วนตามหัวข้อที่ต่างกันวิดีโอ ท่านสามารถถามคำถามทั้งหมดพร้อมกันหรือแบ่งถามตามแต่จะเห็นสมควร

ใจความสำคัญจากวิดีโอ

1. ความเสมอภาคทางเพศหมายถึงการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อผู้หญิงและผู้ชาย โดยคำนึงถึงความต้องการที่ต่างกันของพวกเขา โดยรวมถึงการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม หรืออาจจะปฏิบัติต่างกันแต่มีความเท่าเทียมเมื่อคำนึงถึงเรื่องเรื่องสิทธิ พลประโยชน์ ภาระผูกพัน และโอกาสที่ต่างกัน ความเที่ยงธรรมของเพศภาวะเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเที่ยงธรรมของเพศภาวะ
2. มุมมองหลักๆ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศที่เราควรคำนึงถึงเพื่อนำไปสู่การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนภายใต้โครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือโครงการเกี่ยวกับป่าไม้ ได้แก่ ก) การยอมรับผู้หญิงและบทบาทของพวกเขาในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างถูกต้องตามกฎหมายจากการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน, ข) การตัดสินใจของผู้หญิงมีอิทธิพลต่อการออกนโยบายหรือโครงการเกี่ยวกับป่า, ค) ผู้หญิงมีสิทธิที่จะได้รับการจัดการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากการจัดการป่าไม้ และจากโครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
3. ความเสมอภาคทางเพศนั้นเกิดขึ้นได้ โดยจะเห็นได้จากแนวทางปฏิบัติที่ 3 แนวทางที่ส่งเสริมให้คำนึงถึงประเด็นความเสมอภาคทางเพศในการจัดการป่าไม้ และการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังต่อไปนี้
 - A. พัฒนาศักยภาพของผู้หญิงเพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าร่วมกระบวนการตัดสินใจ
 - B. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งแยกประเภทข้อมูลตามเพศ เพื่อนำเสนอสู่โครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - C. เข้าใจและยอมรับว่าผู้หญิงมีบทบาทและส่วนช่วยเหลือ เพื่อที่เป็นหลักประกันในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เหมาะสม

ส่วนที่ 1

คำถามทั่วไป

1. ใจความสำคัญของวิดีโอนี้คืออะไร
2. ความเสมอภาคทางเพศคืออะไร
3. เนื้อหาในวิดีโอมีความสอดคล้องกับงานของท่านอย่างไร
4. เหตุใดความเสมอภาคทางเพศจึงสำคัญกับ REDD+ หรือโครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อื่นๆ

บทบาทและหน้าที่ของหญิงและชายในการจัดการป่าไม้

1. ผู้ชายและผู้หญิงมีความต้องการต่างกันในเรื่องการจัดการป่าไม้หรือไม่? เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเหมือนหรือต่างกัน
2. บทบาทและหน้าที่ในการจัดการและคุ้มครองป่าไม้ของผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันหรือไม่?
 - A. บทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงในการจัดการป่าไม้ได้รับการยอมรับหรือไม่?
 - B. บทบาทและหน้าที่ของผู้ชายในการจัดการป่าไม้ได้รับการยอมรับหรือไม่?
 - C. ความต้องการจากป่าของผู้ชายและผู้หญิงเหมือนกันหรือไม่?
 - D. ทรัพยากรที่ผู้ชายและผู้หญิงเก็บเกี่ยวจากป่าคืออะไรบ้าง (ในพื้นที่ของท่าน) มีความแตกต่างกันระหว่างหญิงและชายหรือไม่? เพราะเหตุใด?
 - E. ผู้ชายและผู้หญิงในชุมชนมีการจัดการป่าของพวกเขาอย่างไร?
3. ท่านเคยได้ร่วมทำงานกับโครงการที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโครงการใด? โครงการนั้นได้มีการคำนึงถึงความแตกต่างในบทบาท หน้าที่และความต้องการของชายและหญิงหรือไม่? อย่างไร?

ส่วนที่ 2

ความเสมอภาคทางเพศในการจัดการและคุ้มครองป่า

1. ท่านคิดว่าอะไรคือตัวอย่างของความเสมอภาคทางเพศ?
2. ภาคส่วนใดบ้างที่มีส่วนร่วมในโครงการปรึกษาหารือเรื่อง REDD+ ในระดับชาติ? มุมมองของผู้หญิงและชายได้รับการนำเสนอในการปรึกษาหารือหรือไม่?
3. ในพื้นที่ที่ท่านทำงาน ผู้หญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจอย่างไร?
4. การที่ไม่ได้นำเอาความต้องการและความเห็นของผู้หญิงมาพิจารณาในการตัดสินใจจะส่งให้เกิดผลอย่างไร?
5. จำเป็นหรือไม่ที่เราจะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงเพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าร่วมในกระบวนการการตัดสินใจ? เพราะเหตุใด? พวกเขาต้องการเพิ่มศักยภาพในด้านใดบ้าง?
6. จำเป็นหรือไม่ที่เราจะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้ชายเพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจซึ่งนำไปสู่ความเสมอภาคทางเพศ? เพราะเหตุใด? ผู้ชายจะมีส่วนร่วมได้อย่างไร?

แนวทางในการสร้างความเสมอภาคทางเพศ

1. วิธีการจัดการป่าไม้แบบใดที่จะช่วยทำให้เกิดความเสมอภาคทางเพศ?
2. เหตุใดเราจึงต้องแยกประเภทข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามเพศ?
3. ข้อมูลแบบใดที่จะช่วยให้ท่านสามารถเข้าใจบทบาท ความรับผิดชอบและความต้องการของผู้ชายและผู้หญิง?
4. ประโยชน์ที่ผู้หญิงได้จากทรัพยากรธรรมชาติคืออะไร? ประโยชน์ที่ผู้หญิงได้จากทรัพยากรธรรมชาติคืออะไร?
5. ผลได้และผลเสียจากการใช้ทรัพยากรจากป่าคืออะไร? และผลได้ผลเสียเหล่านี้มีผลต่อชุมชนอย่างไร?
6. ในชุมชนของท่านมีเครื่องมือที่จะช่วยให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเที่ยงธรรมระหว่างหญิงและชายหรือไม่?
7. การสร้างศักยภาพให้ผู้หญิงมีข้อดีอย่างไร? และมันจะช่วยการจัดการป่าอย่างไร?

อ่านเพิ่มเติม

1. Gurung, J., K. Giri and A. B. Setyowati. 2011. Getting REDD+ Right for Women: An analysis of the barriers and opportunities for women's participation in the REDD+ sector in Asia [pdf] Bangkok: USAID LEAF. Available at: www.leafasia.org/library/getting-redd-right-women-analysis-barriers-and-opportunities-womens-participation-redd
2. RECOFTC. 2014. Equity in climate change and REDD+: A handbook for grassroots facilitators. [pdf] Bangkok: RECOFTC. Available at: www.recoftc.org/project/green-mekong/training-manuals-and-guides/equity-climate-change-and-redd-handbook-grassroots-facilitators
3. RECOFTC. 2013. Gender in REDD+: A handbook for grassroots facilitators. [pdf] Bangkok: RECOFTC. Available at: www.recoftc.org/project/grassroots-capacity-building-redd/q-and-gender-redd-qa-handbook
4. RECOFTC. 2014. Training manual: Improving grassroots equity in the forests and climate change context. [pdf] Bangkok: RECOFTC. Available at: www.recoftc.org/training-manuals-and-guides/improving-grassroots-equity-forests-and-climate-change-context-training

5. Upadhyay, B., R. Arpornsilp and S. Soontornwong. 2013. Gender and community forests in a changing landscape: Lessons from BanThung Yao, Thailand. [pdf] Bangkok: RECOFTC. Available at: www.recoftc.org/policy-briefs/gender-and-community-forests-changing-landscape-lessons-ban-thung-yao-thailand
6. USAID LEAF. USAID LEAF Gender Mainstreaming Strategy and Checklist. 2012.[pdf] Bangkok: USAID LEAF. Available at: www.leafasia.org/tools/leaf-gender-mainstreaming-strategy-checklist
7. WOCAN. 2014. Findings and Lessons Learned: Barriers and Entry-points for Women's Inclusion in REDD+ in Asia-Pacific: REDD+ and Gender Policy Brief 1. [pdf] Bangkok: WOCAN. Available at: www.wocan.org/resources/barriers-and-entry-points-womens-inclusion-redd-asia-pacific
8. WOCAN. 2013 Scoping study of good practices for strengthening women's inclusion in forest and other natural resource management sectors. [pdf] Bangkok: WOCAN. Available at: www.wocan.org/resources/scoping-study-womens-inclusion-REDD

ข้อมูลเพิ่มเติม

ท่านสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องความเที่ยงธรรมทางสังคมในการจัดการและคุ้มครองป่าไม้ได้จาก:

www.recoftc.org/project/green-mekong

www.recoftc.org/project/green-mekong/project/grassroots-equity-portal

www.usaid.gov/asia-regional

www.leafasia.org

เกี่ยวกับโครงการGREEN MEKONG

โครงการสร้างความเที่ยงธรรมและขยายเครือข่ายในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (กรีนแม่โขง) มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้ออกนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับรากหญ้าในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อที่พวกเขาจะสามารถยกระดับความเที่ยงธรรมภาคนโยบายและภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับการบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคป่าไม้ได้

โครงการ GREEN Mekong ได้รับทุนสนับสนุนจาก โครงการเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) พันธกิจด้านการพัฒนาในระดับภูมิภาคเอเชีย (RDMA) ดำเนินการโดย ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC)

เกี่ยวกับโครงการUSAID-LEAF

โครงการลดก๊าซเรือนกระจกในป่าเอเชีย ได้ดำเนินงานในภูมิภาคเอเชียร่วมกับภาคีรัฐบาล มหาวิทยาลัย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบรรเทาก๊าซเรือนกระจกในการพัฒนาและการจัดการพื้นที่ป่าไม้ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถทางวิชาการในแต่ละประเทศในการจัดการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจกและสร้างความยั่งยืนในการจัดการด้านป่าไม้ โครงการลดก๊าซเรือนกระจกได้รับการสนับสนุนจากองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา สำนักงานเพื่อการพัฒนาภาคพื้นเอเชีย (USAID/RDMA)

ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC) มีพันธกิจในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้นอกภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก เพื่อเสริมสร้างสิทธิที่เข้มแข็ง และส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

รีคอฟมีบทบาทและมีความโดดเด่นในเวทีป่าไม้ระดับโลก รีคอฟเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรระดับระหว่างประเทศแห่งเดียวที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาป่าชุมชน รีคอฟดำเนินงานโดยความร่วมมือกับเครือข่ายยุทธศาสตร์และภาคีพันธมิตรซึ่งรวมถึง ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงสถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษา ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ด้วยประสบการณ์ในระดับนานาชาติที่มากกว่า 25 ปี ภายใต้งานที่หลากหลายในการเสริมสร้างศักยภาพ ที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์และศึกษาวิจัย การสร้างพื้นที่สาธิต และจัดทำเอกสารด้านการฝึกอบรม โดยเป็นองค์กรที่ร่วมสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาทางานเพื่อคนกับป่า

ศูนย์วนศาสตร์ชุมชนเพื่อคนกับป่า (RECOFTC)

ตู้ ป.ณ. 1111 ที่ทำการไปรษณีย์เกษตรศาสตร์

กรุงเทพมหานคร 10903

โทรศัพท์ +66 (0) 2940 5700

โทรสาร +66 (0) 2561 4880

info@recoftc.org

www.recoftc.org

THE CENTER FOR
PEOPLE AND FORESTS